

A LA CULTURA, EL VALOR SE LI SUPOSA...

Published by Inactive member on 31/10/2012 - 10:45 | Last modification: 02/07/2013 - 15:46

El meu bon amic Ferran Farré ens obsequiava ara fa deu dies amb un dels seus impagables "posts" dominicals al seu bloc vindicacions.cat [1](mentre altres intentem superar com podem la-síndrome-del-diumenge-tarda o ens embrutim directament i sense embuts darrera el brandy, la fària i el transistor, tot escoltant l'imprescindible "Carrusel Deportivo", en Ferran va i mata l'aranya tot endinyant-nos uns "posts" [2] d'aquí t'espero) en el qual, i resumint, es qüestionava a partir d'un recent esdeveniment autopropagandístic vinculat amb tot això d'Interacció si parlar de "valor públic" i de "cultura" era més aviat una redundància o era més aviat un oxímoron. Trobo que en Ferran, que és del Pallars però milita professionalment a l'Hospitalet, i per tant té el nas propi dels gossos d'atura de la seva terra i alhora l'olfacte d'algú força avesat a conviure amb les flaires no sempre esplendoroses de la terra baixa metropolitana, posa ben encertadament el fil a l'agulla, el dit a la nafra, el punt damunt la "i" o la pica a Flandes. I com que la nostra amistat a prova de bomba és cosa ja més de quinquennis que de triennis, sé que no s'enfadarà gens ni mica si acceptant la paella de la seva provocació intel·lectual tot prenent-la pel mànec de la reflexió més o menys especulativa, vaig i li responc, o més aviat l'ajudo a tibar del fil, no en el seu bloc sinó en aquest altre, matant així un parell d'ocells d'un mateix tret. Doncs som-hi...

Parlar de "valor" és parlar de quelcom que és públic. En rigor, no hi ha "valor" sense "judici". És a dir, sense algú que jutgi, determini i estableixi un valor, quantitatiu o qualitatiu, explícit o no. És en aquest sentit que cal entendre què és "avaluar" (del llatí "ex-valuare": extreure valor, crear valor). Si acceptem, doncs, la premisa que tot valor és públic, parlar del "valor públic de la cultura" és formular, tal i com sentència en Ferran, una obvietat, o una redundància.

Convindrem, tanmateix, que els valors de les coses canvien amb el temps i conviuen, no pas sense tensions, amb altres valors que poden ser contradictoris o antagònics. I em sembla que això és així també en el cas de la cultura. Tot i que no són hores -ni jo la persona més adient- per engaltar-vos un curset accelerat d'economia de la cultura, cal recordar que cap dels economistes clàssics -ni Smith, ni Marx, ni Keynes- va considerar la cultura des del punt de vista del valor econòmic, o que fins ben avançat el segle XX parlar de valor i cultura sobretot era parlar de quelcom que se situava en l'esfera dels intangibles: l'educació, l'ètica, la moral, etc.

La paradoxa contemporània és que a mesura que el component econòmic esdevé cada cop més nuclear en les obres, productes, serveis, suports i canals culturals i artístics (fins el punt que els gremis dels diversos sectors culturals han patit i pateixen encara una mena de "síndrome d'Estocolm" consistent a reivindicar per damunt de tot el seu paper de creadors de riquesa, de portadors de benestar o de propiciadors de desenvolupament), l'economia contemporània, basada en l'immaterial, parla cada cop més -i no només quan es refereix a l'art, o a la cultura- de creativitat, d'innovació... en definitiva, d'allò que tradicionalment s'associava a l'esfera dels "valors" en general, i no del valor en particular...

El component fonamental en la constitució del "valor" (també en termes econòmics) de qualsevol producte ja no és el material, o el cost de producció, sinó la marca: una Montblanc val el que val perquè és una Montblanc, un iPad val el que val... Exactament el mateix que l'art va fer al llarg del segle XX posant al cor dels processos de legitimació la capacitat institucionalitzadora de la signatura d'un autor, o de la "marca d'un museu... En aquest sentit hi ha un arc interessantíssim, impossible de reconstruir aquí mateix, entre l'urinari signat de Duchamp (1917) les llaunes plenes de "Merda d'Artista" de Manzoni (1961) i la calavera coberta de diamants de Hirst, "For the Love of God" (2007) el preu "material" de la qual serà sempre infinitament superior al valor que se li atribueix.

Les regions, els territoris i les ciutats també tenen "marca". Algunes fins i tot l'han registrada i fan possible comprar el seu ús. Entre el nou repertori d'estratègies urbanes, el "branding" juga un rol cada cop més important. I la cultura és en bona mesura la "vareta màgica" capaç d'aportar aquest valor que es substancia en la marca ciutadana.

Tornant al tema: la Convenció de la Diversitat d'UNESCO de l'any 2005 reconeix la doble naturalesa dels béns culturals, econòmica i social alhora. La cultura doncs, benvolgut Ferran, no només té més d'un valor, sinó que aquests valors poden arribar a ser fins i tot antagònics -i vet aquí l'oxímoron-. La qüestió, i vaig acabant, és que així com la "gestió" de la cultura i del seu "valor", en singular, pel que fa a la seva naturalesa econòmica, segueix

el modus operandi propi del mercat, **la gestió de la cultura i dels seus "valors", pel que fa a la seva naturalesa social, requereix un desplegament normatiu en termes de drets ciutadans, deures institucionals i "polítiques públiques" (un altre cop, redundància i oxímoron) que encara inèdit, aquí i a fora.** Fer altrament és alterar la sostenibilitat que pot aportar la cultura. O matar la gallina dels ous d'or. A la cultura, des de la perspectiva de les polítiques públiques, els "valors" socials se li suposen, erròniament, així com l'antic servei militar obligatori presuposava el valor dels futurs reclutes. I aquests valors socials cal constituir-los i desenvolupar-los. Ve't aquí el propòsit primordial d'una política i d'una gestió cultural pública.

Final d'hemeroteca: llegiu, si no ho heu fet encara, l'esplèndid [article](#) [3] de la Tereixa Constenla publicat al diari "El País" del passat dissabte 27 d'octubre, a propòsit del disbarat del nou "IVA cultural" i de la desencertada distinció entre "entreteniment" i "cultura" que, tot manllevant la tàctica de les agressives polítiques sobre el lliure comerç audiovisual dels Estats Units d'ençà dels vuitantes, ara ens proposa el Ministeri d'Hisenda com aquell que acaba de descobrir la sopa d'all. La gràcia major de l'article es que formula sense embuts la contradicció entre haver signat, d'una banda, la Convenció de la Diversitat d'UNESCO, que formula obertament la necessitat i la importància de promoure i defensar la "doble naturalesa" econòmica i social (és a dir, els dos "valors") de les arts i la cultura, i promoure d'altra banda una estratègia fiscal capciosa que, a més, està demostrant que només serveix per perdre el tret per la culata.

Que vagi de gust,

EMV

Tags: valor

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2012/10/31/a-la-cultura-el-valor-se-li-suposa>

Links:

[1] <http://vindicacions.cat/>

[2] <http://vindicacions.cat/2012/valorar-o-gestionar-la-cultura/>

[3] http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/10/26/actualidad/1351261774_960566.html

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/2897>